

DZIENNIK POMORSKI

PRZEDPŁATA:

Miesięcznie w ekspedycji . . .	2,55 zł.
Z odnośnikiem i w agencjach . . .	2,65 „
Na poście, już z odnośnikiem . . .	2,80 „
Kwartalnie w ekspedycji . . .	7,65 „
Na poście już z odnośnikiem . . .	8,87 „

Strajki i inne wypadki zwalniają Wydawnictwo z dostarczania numerów bez zwrotu — części kwoty abonamentowej. —

OGŁOSZENIA:

od wiersza 6-cio kam. lub jego miejsca 15 gr. w dziale ogłoszeniowym, od wiersza mm. 3 kam. lub jego miejsca 40 gr. w dziale redakcyjnym. Z zagranicy 100% drożej.

Ogłoszenia przyjmuje się do godz. 9. przed poł.

Poniedziałek Elgijusza
Wtorek. Bibianny

CHOJNICE, wtorek dnia 2 grudnia 1930 r

Słońca wschód 7 50 zachód 15.48
Księżycy wschód 13 51 zach. 2.03

Więści o krótkiej treści

Samolot runął na dach

W Kanadzie runął samolot na dach domu. Samolot rozbił się doszczętnie. Cztery dzieci znajdujące się w domu zostały zabite.

Mandaty b więźniów brzeskich

Poseł Lieberman zatrzymał mandat sejmowy z listy państwowej; to samo uczyni prawdopodobnie poseł Witos.

Natomiast p Kiernik, złożył swój mandat.

Zwolnienie p Putka

Poseł Putek został w sobotę wieczorem zwolniony z więzienia w Grójcu.

Mrozy w Stanach Zjedn.

Nowy Jork — Całe Stany Zjednoczone na wschód od Gór Skalistych objęte są falą mrozów. Dotychczas zarejestrowano 50 wypadków zgonów z zimna.

W Nowym Jorku, Waszyngtonie i innych miastach temperatura spadła b znacznie. W Chicago wiele osób zmarło z zimna. W środkowych Stanach spadł śnieg, który wywołał przerwy w komunikacji.

Niezadowolenie pisma hakatystycznego

„Kattowitzer Zeitung“ atakuje bardzo ostro przewodniczącego sekcji mniejszościowej w Lidze Narodów p Asterake, zarzucając mu, że nie zna się zupełnie na problemie mniejszościowym i że wskutek tego Liga jest wrogo usposobiona do tego problemu.

Zmiana rządu w Austrii

Wiedeń — Dziś w południe odbyło się posiedzenie Rady ministrów, na którym uchwalono wniesić na ręce prezydenta republiki dymisję całego gabinetu. Prezydent dymisję przyjął, polecając kanclerzowi Vaugoin tymczasowe pełnienie funkcji do czasu utworzenia nowego rządu. Misję utworzenia nowego rządu powierzył prezydent nacelnikowi Przedarulanji dr Ottonowi Enderowi. Dr Ender wezwany telegraficznie przybędzie jutro rano do Wiednia i rozpocznie konferencję ze stronnictwami.

Mac Donald pozostał u władzy

Londyn — Izba gmin odrzuciła 299 głosami przeciwko 234 zgłoszony przez konserwatystów wniosek o wyrażenie votum nieufności.

Bankructwo stolicy Niemiec

Gospodarka miejska Berlina doprowadziła do bankructwa tego miasta. Wyznaczono już 2 komisarzy rządowych dla Berlina, a mianowicie radców regencyjnych dr von Steina i dr Koppena. Pierwszemu oddano sprawy Magistratu a drugiemu Rady miejskiej.

Za przykładem Berlina idzie Frankfurt nad Menem, który również zbankrutował.

Tajemnicza łódź podwodna z pięcioma trupami

Stolpce — Dnia 26 bm rybacy zatrzymali na Niemnie pod Stolpcami, płynącą łódź wojskową sowiecką, w której znajdowało się trzech zastrzelonych żołnierzy sowieckich, oraz dwie zamordowane osoby cywilne.

Zgon słynnego podróżnika podbiegunowego

Z Oslo donoszą: Zmarł tu znany podróżnik podbiegunowy Otto Sverdrup, przeżywszy 74 lat. Sverdrup towarzyszył Nansenowi w jego słynnej wyprawie polarnej, oraz kierował samodzielnie ekspedycjami naukowymi w kraje podbiegunowe.

Pożar sterowca D O X

Wskutek powstałego pożaru na sterowcu D O X spaliło się lewe skrzydło doszczętnie. Pożar powstał podczas postoju.

Wystawa propagandowa „Polskie Morze i Pomorze“

Okręg warszawski Ligi Morskiej i Kolonjalnej organizuje pod protektoratem p ministra przemysłu i handlu, inż Eug Kwiatkowskiego, wystawę propagandową „Polskie Morze i Pomorze“ — Wystawa ta obejmie wszystkie działy, dotyczące zarówno Pomorza jak i polskiej polityki morskiej.

Marszałek Piłsudski poda się do dymisji z całym gabinetem

Prezydent Rzplitej desygnował p Sławka na premjera

Na poufnej Radzie ministrów p premier Marszałek Piłsudski wyjaśnił na wstępie, że będzie zmuszony podać się do dymisji wraz z całym gabinetem.

Jedynym powodem, który go do tego zmusza jest to, że stan jego zdrowia i zmęczenia nie pozwala mu liczyć na to, by mógł pracować tak dużo, jak tego wymaga urząd prezesa Rady ministrów.

P Marszałek zaznaczył przytem, że już powiadomił o tem p Prezydenta Rzplitej i że p Prezydent wybrał, jako premjera p Walerego Sławka.

P Marszałek Piłsudski dodał, że pozostawia p Sławkowi dość czasu na to, by mógł sformować gabinet. Obecny więc gabinet poda się do dymisji wtedy, gdy p Walery Sławek będzie gotów z formowaniem nowego gabinetu.

Niemcy kolonizują pogranicze wschodnie

Opinia polska winna zwracać na to baczną uwagę!

W ostatnich czasach Niemcy forsownie kolonizują obszar pograniczny niemiecko-polski, stwarzając dziesiątki tysięcy nowych osiedli. Według urzędowego sprawozdania komisji kolonizacyjnej w Królewcu, stworzyła ona:

w 1925 r — 63 osady
w 1926 r — 164 osad,
w 1927 r — 355 osad,
w 1928 r — 617 osad,
w 1929 r — 863 osad,

w ciągu zaś 10 miesięcy roku bieżącego stworzono 11000 nowych osad.

Prócz sprowadzenia na obszar pograniczny osadników cywilnych — istnieje zamiar osiedlenia w pasie pogranicznym kilkunastu tysięcy zdemonizowanych żołnierzy „Reichswehry“.

Pisma donoszą w tej sprawie.

— „Akcja osadniczo - kolonizacyjna ma roz-

począć się z wiosną przyszłego roku. W myśl traktatu wersalskiego bowiem żołnierze „Reichswehry“ zobowiązani są do pełnienia służby wojskowej przez lat 12, tak, że pierwsi żołnierze „Reichswehry“ zostaną zwolnieni w nadchodzącym roku. Żołnierze - osadnicy otrzymają ziemię — bezpłatnie, oraz po 7500 marek gotówki na zakup inwentarza (około 16 tysięcy złotych).

Niemiecka akcja kolonizacyjna prowadzona jest w ostatnich czasach na wielką skalę. W programie „Osthilfe“ znajdujemy na te cele co najmniej około 30 milionów marek. Poza tem znajdują się tam różne pozycje na cele pomocy dla rolnictwa wschodnio - pruskiego, co również należy do akcji osadniczej“ —

Opinia polska winna zwracać baczną uwagę na to, co dzieje się na granicy wschodnio - pruskiej —

Nie mogą znaleźć zbiegłego lotnika mjr Franco

Ucieczka głośnego lotnika hiszpańskiego mjr Franco z wojskowego więzienia w Madrycie, nie przestaje być sensacją dla całej Hiszpanji. Bezpośrednim powodem tej ucieczki był fakt, iż mjr Franco miał być w tych dniach przeniesiony z więzienia wojskowego w Madrycie do twierdzy Pamplong i że zarządzenie to wzburzyło go w naj wyższym stopniu.

Wobec tego, iż przypuszczano, że mjr Franco będzie usiłował uciec samolotem, zakazane zostały na lotniskach wojskowych w Madrycie nawet wszelkie loty próbne. Z nakazu władz zatrzymywano na drogach wszystkie samochody, które je chały z Madrytu — Mimo jednak wszystkich środków ostrożności, lotnik mjr Franco zdołał uciec szczęśliwie.

Do tej pory nie udało się władzom natrafić na jakiegokolwiek ślady zbiegła. Przyjaciele mjr Franco opowiadają, iż zapowiedział on władzom więziennym, że rozpocznie głodówkę na wypadek, gdyby przeniesiono go do twierdzy Pamplong. Wtajemniczeni twierdzą, że Franco przygotowując się do swej ucieczki, wykonywał z zapalem stałe ćwiczenia gimnastyczne, skutkiem których stracił podobno 8 funtów wagi.

Opinia publiczna w Madrycie interesuje się żywo tajemniczym losom zbiegła, którego władze nie mogą odnaleźć.

Anglicy o katolicyzmie we Włoszech

Londyński „Times“ umieścił artykuł swego medjołańskiego korespondenta o nowym rozkwicie katolicyzmu we Włoszech. Artykuł ten jest godny uwagi z tego względu, że świadczy o wielkim zainteresowaniu, z jakim koła liberalne śledzą życie katolickie w Italji.

Dziennik angielski podkreśla przedewszystkiem różnicę pomiędzy nowym ruchem katolickim a ruchem z roku 1919, którego ukoronowaniem było utworzenie partji popolarów i który wskutek tego miał charakter polityczny.

Nowy ruch ostatnich lat jest w istocie swej wybitnie katolicki, religijny, a jego nerwem żywotnym jest Akcja katolicka.

Faszyzm, który wchłonił w siebie wszystkie stowarzyszenia kulturalne i związki młodzieży, wobec Akcji katolickiej musiał powstrzymać swoje zapędy: ona jest jedyną organizacją, która istnieje poza obrębem ruchu faszystowskiego. Liczne kongresy, pielgrzymki, powstawanie tak wielu instytucyj katolickich, budzą szacunek, posawa prasy katolickiej i wielka liczba uczniów w katolickich szkołach prywatnych — wszystko to są symptomy nowego rozkwitu katolicyzmu włoskiego.

Zawalenie się tunelu w Japonji

Tokio — Straszliwe trzęsienie ziemi w prowincji Schisuoka spowodowało między innymi zawalenie się budowanego wielkiego tunelu Tana. Wejście do tunelu jest zupełnie zasypane tak, że niemożliwym jest dotarcie do robotników, uwięzionych w nim, którzy zapewne ponieśli śmierć. Prawdopodobnie tunel i wszelkie prace weń włożone należy uważać za stracone.

Z góry, przez którą przebijano tunel, wytrysła woda, która zalała szeroko okolice. Poza tem w okolicy potworzyły się głębokie szczeliny, długie do 10 kilometrów.

Świadcstwa pochodzenia przy wywozie do Francji

Począwszy od 25 listopada 1930 r, następujące artykuły przy wwozie do Francji muszą być zaopatrzone w świadectwa pochodzenia: drób żywy drób bity (wraz z gołębiami), zboże i produkty zbożowe, cukier, melasa, drzewo zwykle z wyjątkiem drzewa żywicznego, okrągłego, długości najwyżej 2,50 m, przeznaczonego do fabrykacji masy papierowej, klej i żelatyna, oleina i staryna, kwas olejowy, kwas stearynowy.

Świadcstwa pochodzenia mają być wizowane w konsulacie francuskim za opłatą taksy zł 10 (art 91 taryfy konsularnej).

Krzywdy pracowników nieetatowych

„Głos Kolejowca“ zamieszcza w tej sprawie takie uwagi:

Już niejednokrotnie występowałam czy to pisemnie czy też w formie ustnych interwencji, jak niemniej omawialiśmy na łamach naszego organu sprawę pokrzywdzenia tych nieetatowych kolejowców, których obejmuje 103 art ustawy uposażeniowej, jednak wszystkie dotychczasowe zabiegi nasze w kierunku zniesienia tego artykułu pozostały do obecnej chwili bez rezultatów, jakkolwiek nie szczędzono nam co do tego obietnic

Zdawało się, że po wydaniu pragmatyki służbowej zostaną zrównani co do praw wszyscy nieetatowi kolejowcy, lecz niestety, wszelkie nadzieje nasze i tych, którzy obecną różnicę, wynikającą z art 102 i 103 ustawy uposażeniowej odczuwają na własnej skórze, zawiodły zupełnie

Jak wiadomo bowiem pracowników nieetatowych podzielono ustawą uposażeniową z 9 X 1923 r na dwie kategorie: jednych, tj tych, którzy byli w służbie kolejowej już przed 1 lipca 1920 r objęte art 102, tych zaś, którzy wstąpili na PKP po 1 lipca 1920 r, jakkolwiek zajęci są przy tym samym warsztacie pracy objęto art 103

Różnica pomiędzy jednymi a drugimi jest bardzo wielka, gdyż pierwsi mają rozpiętość w sześciu blachach, natomiast kolejowcy, tj mogą posuwać się w uposażeniu aż do sześciu e, podczas gdy drudzy muszą poprzestać na trzech tylko sześciu (a, b, c)

Drugą zasadniczą różnicą między obu kategoriami nieetatowych kolejowców jest ta, iż pierwsi mają prawo do zwrotu opłat szkolnych, zaś drudzy pozbawieni są tego prawa

Do tego upośledzenia pod względem uposażenia dołącza się jeszcze i to, że kolejowcy, objęci art 102 mieli możność ubiegać się o zaliczenie do służby, poprzednich lat służby, bądź zawodowej, bądź kolejowej, natomiast objęci art 103 jako ci, którzy rozpoczęli pracę na kolei po wejściu w życie ustawy uposażeniowej z 13 lipca 1920, zostali tego prawa pozbawieni

Najdotkliwiej zatem odczuwanym rezultatem tego podziału pracowników nieetatowych jest obecnie wielka ilość kolejowców (objętych art 103), znajdujących się — mimo gorszego pierwszego zaszerogowania — już w ostatnim sześciu tj c, którzy jakkolwiek mają jeszcze wiele lat służby przed sobą, nie mają żadnej nadziei posunięcia się dalej w sześciu, gdyż drabinka, po której co trzy lata się posuwali tak wcześnie się wyczerpała

Jest to doprawdy wielką krzywdą dla tych pracowników nie mówiąc już o innych powyżej przytoczonych ujemnych skutkach omawianego podziału Krzywdę tą szczególnie odczuwają pracownicy nieetatowi stali w służbie warsztatowej a wogóle mechanicznej, którzy nie mają możności przerzucania się do innych gałęzi służby, lecz muszą aż do wysłużenia pozostawać w warsztatach i parowozowniach, gdzie etatowanie, a więc wyjście z pod wzięw art 103 jest wykluczone

Ogólnie rzecz biorąc najwięcej pokrzywdzonych w tej racji jest pracowników nieetatowych w b zaborze pruskim, a o z tego powodu, że w tej dzielnicy za czasów zaborczych, nie mieli Polacy możności otrzymania zajęcia w instytucjach państwowych a więc i na kolejach państwowych, że więc większość pracowników obecnie zatrudnionych w okręgach zachodnich wstąpiła do służby kolejowej dopiero z chwilą powstania kolejnictwa polskiego, a wielu z pomiędzy nich aż po 1 lipca 1920 roku Ci wszyscy więc objęci są nieszczęsnym art 103

Młodość a Bałtyk

Po Unji litewsko - ruskiej już od pierwszej połowy 15 wieku zwróciła się ludność Rzplitej ku wschodowi, nęciły ją olbrzymie przestrzenie mało zaludnione ku północy lesiste, ku południowi żyzne Szły więc tam i włościanie i szlachta i możni panowie, nie zrażały ich ni moskiewskie wojny ni tatarsko - tureckie zagony Powstawały i niezliczone osiedla, slobody, dwory i przeliczne miasteczka, miasta, obronne zamki, wrogimi najzadami zniszczone, spalone dźwigały się szybko na tych samych miejscach na nowo, jak wsie i miasta na gorącym południu po przesunięciu ziemi, wybuchach wulkanów Trwało to od 15 wieku przez 16, 17, a jeszcze i część 18; z niesamowitym uporem po w jasyr uprowadzonej ludności przybywała wciąż nowa i — orała — „Dla żywności gieby i harców z Tatarami chętnie tam osiadają Polacy“ pisał już dawnymi czasy Marcin Kromer „Wszystko przemogła owa gorąca miłość zajęć rolniczych, wszystkiego dokonał ów pracowity plug polski“ pisał Karol Szajnocha

Z chlubą spełniała Polska zadanie cywilizowania i kolonizacji wschodu, lecz — jak zaznacza Michał Bobrzyński — ze szkodą swego wewnętrznego rozwoju, ze stratą dla powstania silnego stanu mieszczańskiego, przemysłu i handlu, z uj-

mą dla zaostrzenia narodowego charakteru, stworzenia energii, podniesienia dziedziny czynu, wymieszenia z wewnętrznych walk silnego rządu

Także i czasy niewoli widziały podobną wędrówkę na wschód, z Mazowsza i kresów, z innych powodów, była ona i przymusowa po powstaniach i dobrowolna dla chleba; pierwsza szła przeważnie na cierpienia, druga zabierała inżynierów, lekarzy, kupców, budowali koleje, zakładali przedsiębiorstwa przemysłowe i handlowe, zdobywali uznanie dla wiedzy i rzetelności Polaka

Przy wędrówkach tych odwracał się niestety nieustannie naród duchem od Pomorza i Morza, niczem nieprzyciągany, raczej oddalany, przemocą odepchnięty a urokiem i nadzieją żywiołowo przywoływany na rolę Jak błędnie Przecież Fryderyk wielki marzył o Pomorzu Przecież Otto Bismark Polskę bez Morza widział nieżywną

Aż — odwróciła się po wojnie narodów karta dziejów, nowa leży przed nami otwarta, karta Polski znów niepodległej, niezapisana, biała, czysta Rozpoczęta barwnym, dużym inicjałem już nie drobniawego przez klasztornego braciśka wypracowanym, lecz naszkicowanym przez świetnego artystę nowych czasów, śmiałym rozmachem Litera M — morze — zaczyna tę nową stronnicę; statek potężny je pruje a za nim port z lasem kominów i masztów

Oto konieczność dziejowa jednym zamachem ten dawny prąd ku wschodowi zmieniła, nie ma tam już dla niego ujścia; zwrócił się więc odrazu ku morzu, naturalnemu ujściu; i nie rozlewa się już płytko po ciężkiej glebie i nie gubi w dalekich piaskach, płynie ku Bałtykowi A prąd to nowy, młody, powinien więc być żywy, wartki, silny i widać się też być takim, zagarnia z sobą młodych Nęciła ich niegdyś orka plugiem na czarnoziemiu i harce z Tatarami; dzisiaj chwyciło ich — przeorywanie mórz statkami polskimi i — zapasy o zbyt w dalekim świecie żniw wszelkiego polskiego znoju Zwrot to od poezji kresowych pszenicznych łanów i wyniosłych dębów do poezji karłowatych wybrzeżnych sosn i wielkich denegów morskich rozbijających się o różewski przylądek, zwrot do poezji morza i handlu morskiego

Oto przed nami chociaż część epepej tej potwornej polskiej młodości, chociaż urywek z jej programu. Rozbudowanie portu w Gdyni i rozbudowanie miasta, inicjatywa prywatna w tej rozbudowie Ściągnięcie linii okrętowych obcych do Gdynia odciągnięcie ich od portów innych Skoncentrowanie w Gdyni polskiego wwozu i wywozu towarów Organizacja krajowej wytwórczości na wywóz w handlu zamorskim Organizacja handlu morskiego i wyzwolenie go, oswobodzenie od obcych Stworzenie własnej floty handlowej Zjednoczenie w porcie Gdyni tak wychodźstwa naszego jak i ruchu podróży Rozwój rybactwa polskiego na ocean

Praca to olbrzymia, na lat dziesiątki, konieczna a przecież jeszcze nie wszystka A przecież do wykonania jej potrzeba i pracowitości, wytrwałości, sumiennosci, rozumu, wiedzy, doświadczenia, zapału i — serca, serca wielu, bardzo wielu ludzi —

Gdy jednak młodzież tej pracy się imie, gdy w niej wytrwa, gdy prąd ten ku morzu się utrzyma, to zmieni się oblicze naszej ziemi; wypełnią się te dawne tęsknoty historyków i mężów stanu: z rolnictwem zakwitnie handel, rozwinie się prze myśl, wzmoże się stan mieszczański, zaostry charakter narodowy, stężeje energia, podniesie się dziedzina czynu, zawładnie silny rząd państwem — potężnym

Cudowne uzdrowienie

„Gazette de Grotte“ w Lourdes i „Luzerner Vaterland“ donoszą o nagłym uzdrowieniu w Lourdes młodej dziewczyny szwajcarskiej Ponieważ, jak wiadomo, ogłaszane są tylko te uzdrowienia, które pod względem medycznym uznane zostały za bezsporne przez biuro lekarzy, więc wspomniane sprawozdanie jest bez warunkowo autentyczne

Sprawa dotyczy niejakiej Lidji Lischer, córki robotnika z Perlen (parafia Root, kanton Luzerna) „Dziennik Groty“ opierając się na protokółach lekarzy i na zeznaniach naocznych świadków, opisuje stopniowy rozwój choroby od r 1924 i straszliwe cierpienia biednej dziewczyny, przy czym wymienia w kolejnym porządku następujące choroby: operacja ślepej kiszki, gruźlica stosu pacierzowego, odleżyny pleców, cierpienia kieszek i pęcherza, bezsenność, częste wydzielanie się ropy przez stale zaropione dwa wrzody, febra bóle serca, gruźlica otrzewnej, paraliż lewej ręki

W r 1929 trzeba było sztucznie odżywiać chorą; lekarze oczekiwali bliskiej śmierci dziewczęcia W maju 1930 r uczyniono zadość pragnieniu dziewczęcia i obandażowana gipsem zawieszono Lidję do Lourdes W drodze mimo zastrzyków morfiny ciało jej przeszły okropne bóle

Pierwsze zanurzenie w sadzawce nie przyniosło poprawy W wigiliję odjazdu 13 maja pielęgniarki i księża z pielgrzymki naradzali się, jak tę umierającą przewieźć jeszcze żywą do domu Pokryjomu kupiono krucyfiks, by mieć pod ręką

krzyż mogilny Chora jeszcze raz chciała być zanurzona w świętej wodzie Zaledwie wyjęto ją z wody, ciało jej przeszły niewypowiedziany ból, w chwili potem poczuła się jednak zupełnie dobrze Chciała natychmiast wstać i chodzić

W biurze sprawdzań lekarze po dwugodzinnem, zmudnem badaniu orzekli, że nastąpiło nagłe, całkowite i nie dające się wytłumaczyć w sposób naturalny uzdrowienie i że zaszyły nawet widzialne zmiany anatomiczne Sprawozdanie proboszcza z Root z 20 października stwierdza, że uzdrowiona dziewczyna jest zupełnie zdrowa i że wykonywała wszelkie prace z zakresu gospodarstwa domowego

Jeżeli to nagłe i całkowite uzdrowienie zachowa swą moc, to po rocznej obserwacji zostanie wciągnięte do księgi protokółów biura sprawdzań w Lourdes, jako „uzdrowienie nie dające się wytłumaczyć po ludzku i przewyższające siły natury“ Ta księga, którą poświęciło w Lourdes przeszło 9000 lekarzy z całego świata i różnych wyznań, uwieczniła już przeszło 4,500 cudownych uleczeń

Pokój nie może być monologiem

„Pokój nie może być monologiem“ Trafna ta definicja wyszła z ust senatora Berenger'a Prawda jest, iż, aby zawrzeć pokój, należy być w dwoje aby go utrwalić potrzeba większej ilości partnerów

Od lat powtarzamy uparcie naszą formułę pokojową: arbitraż, bezpieczeństwo, rozbrojenie! Od dziesięciu lat prowadzimy wojnę z cieniami chińskimi!

— Ależ to gra słów — twierdzi Paul Boncour — rozmowy o pokoju Trzeba podjąć prace nad organizowaniem pokoju Organizacja międzynarodowa już istnieje — Liga Narodów, Ale nie posiada ona żadnych środków i narzędzi działania Trzeba ją w nie zaopatrzyć — trzeba jej dać międzynarodową siłę zbroijną

Teoretycznie nie da się nic zarzucić tej koncepcji Pokrywa się ona z żądaniami Francji Ale praktycznie? Kto ją popiera, kto na nią się godzi?

Międzynarodowa armia zbrojna? Anglja odpowiedziała kategorycznie — nie! nigdy! Ameryka — również Ani w Anglji, ani w Ameryce nie chcą słyszeć nawet o urzeczywistnieniu tej koncepcji

Bezpieczeństwo? Anglo - Sasi wyobrażają je sobie w ten sposób, iż wszyscy skasują armię i złożą przysięgę na Biblię Utopją...

Arbitraż międzynarodowy? Roślina, wyhodowana w atmosferze cieplarnianej, jest tak wątła, że należy wątpić, czy rozwinie się ona kiedykolwiek Arbitraż bez sankcji karnych jest wogóle le chimera A sankcje? —

Radzę wszystkim, którzy nie upajają się iluzjami, lecz przykładają wagę do rzeczywistości, aby przyjrzeni się „paktowi arbitrażu“, sporządzonemu w laboratorium genewskim który został już ratyfikowany przez naszą Izbę Deputowanych a przyjdzie przed obrady Senatu

W artykule 39-tym paktu znajduje się ustęp:

„Z paktu niniejszego mogą być wyłączone: a) wszystkie zatargi powstałe na tle wydarzeń, poprzedzających przystąpienie do paktu; b) zatargi, dotyczące kwestji określonych przez prawo międzynarodowe, jako podlegające wyłącznej kompetencji danego państwa; c) zatargi, odnoszące się do określonych spraw“

Po przeczytaniu tego ustępu, człowiek ze zdrowym rozsądkiem złapie się za głowę: zapyta ze zdumieniem, co, na miłego Boga, zostaje wogóle do arbitrażowania po wykluczeniu wszystkich wymienionych kwestji!

A gdy w roku 1928 pakt ten złożono do podpisania w Genewie, na pięćdziesiąt i kilka państw, należących do Ligi Narodów, zgłosił swój akces do paktu i podpisał go osiem, wyraźnie osiem państw: Szwecja, Danja, Belgja, Norwegja, Holandia, Finlandja, Luksemburg i Hiszpanja Podpisze go wkrótce Francja Ale wśród adherentów nie znajdujemy niestety: ani Anglji, ani Dominjów brytyjskich, ani Niemiec, ani Włoch, ani Węgiel — żadnego z państw, które domagają się per fas et nefas rozbrojenia

Widzimy, iż liczba chętnych przy budowie i organizowaniu pokoju jest ograniczona, groteskowo niewielka A pokój nie może wszak być monologiem!

Dzień oszczędności

W dniu 7 grudnia br odbędzie się w całej Polsce t zw „Dzień Oszczędności“, mający na celu propagandę idei oszczędności wśród społeczeństwa

„Dzień Oszczędności“ wyznaczony był pierwotnie na 31 października br, jednak z powodu wyborów termin jego został przesunięty

W programie „Dnia Oszczędności“ przewidziane jest przemówienie przez radio prezesa P K O dra Grubera, które retransmitowane będzie na wszystkich stacjach nadawczych w Polsce Nadto w szkołach odbędzie się pogadanki dla młodzieży, na mieście zaś rozlepione będą plakaty, nawołujące do oszczędności i wskazujące korzyści systematycznego oszczędzania

CHOJNICE I POWIAT

Chojnice, dnia 1. grudnia 1930 r.

Obywatele!

Niechaj Miesiąc Pomorza wzbudzi szerokie i donośne echo na całym obszarze Rzeczypospolitej — I niech zaświadczy realnym czynem o tem, że prężność nasza ku morzu własnemu, że potężny pęd rozwojowy 30 milionowego narodu posiada niewyczerpane źródło sił w sercach i świadomości najszerzych rzesz całej Polski

Operetka w Chojnicach

Dnia 2 grudnia br. premiera doskonałej operetki pt. „**Baron Kimmel**“ — Treścią jej są przeżycia włóczęgi którego przebrano za barona — cała masa awanturników i nieporozumień powstałych skutkiem zachowania się włóczęgi zmusza widza do bezustannego śmiechu — co do strony muzycznej to nazwisko znanego kompozytora Waltera Rollo samo mówi za siebie — Gra artystów, ewolucje — przygotowanie dekoracyjne stoi na bardzo wysokim naprawdę niespotykanym u objazdowych imprez poziomie

Bilety w cenie od 1 — 4 zł wcześniej nabywać można w księgarni „Dziennika Pomorskiego“ a w dniu przedstawienia od godziny 19 w kasie teatru

Zebranie Lutni

odbyło się w ubiegły wtorek w lokalu p. Seydy przy dość licznych udziałach członków Zebranie zajął wiceprezes p. Jackowski przyczem odśpiewano hasło: „Leć o pieśni!“ Protokół ostatniego zebrania przeczytał sekretarz p. Kowalski. Sprawozdanie kasowe z koncertu kompozytorskiego zdawał skarbnik p. Szyjkowski a dyrygent p. Gierszewski referował o pracach przygotowawczych koncertu i jego wyniku. Do sprawozdań nawiązał przewodniczący podkreślając poświęcenie się poszczególnych członków zarządu jak i niemniej całego zespołu śpiewaczego, dzięki któremu koncert mógł być wykonany. Z wyniku Lutnia może być dumna, praca jej nie idzie na marne, więc zaskarbia sobie coraz większe zasługi około pielęgnowania polskiej muzyki wokalne. Towarzystwo poszczycić się może wzorową karnością i ładem, a sprawność techniczna, umiejętność wyrobienie materiału głosowego i zapal panujący wśród członków stawiają naszą drużynę śpiewającą ponad przeciętny poziom artystyczny. Jestto orzeczenie kompozytora Nowowiejskiego, który o chojnickiej Lutni wyraża się bardzo pochlebnie

W dalszym ciągu obrad przyjęto 11 nowych członków czynnych, których wiceprezes witając w gronie Lutników zachęcał do wspólnej gorliwej pracy, wyrażając zadowolenie z wznoszenia szeregów Lutni przez przybywanie nowych głosów. Z powodu nieobecności prezesa, ks. kanonika Makowskiego, który wskutek zaszłej przeszki dy nie mógł przybyć na zebranie, wypadł przez niego zapowiedziany wykład, natomiast punkt, ten wypełnił p. Jackowski wygłaszając piękny referat o powstaniu listopadowym, który z okazji 100-letniej rocznicy szczególnie był aktualny i przyjęty został żywymi oklaskami. W lutym postanowiono urządzić tradycyjną wieczornicę karnawałową z bardzo oryginalnym programem. Po omówieniu szeregu spraw bieżących wiceprezes zakończył zebranie, którego przebieg był nader żywy i interesujący, hasłem śpiewaków „Cześć Pieśni!“

Ważne dla inwalidów wojennych, wdów i sierot po poległych

Pomorski Zarząd Wojewódzki Związku Inwalidów Wojennych R. P. zwraca uwagę osób zainteresowanych, że termin ważności ustawy z dnia 7 marca 1929 r. o dodatkowej rejestracji inwalidów upływa z dniem 31 grudnia 1930 r.

Inwalidzi wojenni, wdowy i sieroty, którzy roszczą pretensje do zaopatrzenia pieniężnego ze Skarbu Państwa, a wniosków z takich lub innych powodów dotychczas nie wnosili, wini natychmiast, a najpóźniej do dnia 31 grudnia 1930, wnieść podania o przyznanie prawa do zaopatrzenia, ponieważ wnioski wnoszone po 31 grudnia 1930 r. nie będą wogóle rozpatrywane, jako spóźnione, przeto słuszne pretensje do zaopatrzenia zostałyby raz na zawsze stracone

Wszelkich informacji udzielają i wnioski o przyznanie zaopatrzenia załatwiają wszystkie Koła i Grupy Związku Inwalidów Wojen R. P. na Pomorzu, do których osoby zainteresowane winne się jaknajrychlej zgłaszać

Kino Nowości

wyświetla dziś w poniedziałek i jutro we wtorek 1 i 2 bm o godzinie 8,15 wielki dramat pt. „**Aleksander II**“ (Z tajemnic Pietro - Pawłowskiej i wierdzy) Dramat osnuty na tle historycznych dokumentów — Okrutny los porucznika Michała Beideman'a którego pasmo okrutnych cierpień snuje się w murach więziennych przez lat dwadzieścia — Zamach na Aleksandra II — Przebieg tego zamachu zaadaptowano w filmie z najwierniejszą historyczną ścisłością

„Jako chrześcijanin przebaczam mu, ale jako car — przebaczyć nie mogę“

Osobiste

Jak się dowiadujemy Starosta p. dr. Zaleski, wyjechał a 10 dniowy urlop. W czasie nieobecności swej, zastępuje p. dr. Zalewskiego referendarz p. Semrau

Obywatel ma prawo bronić nietykalności swego mieszkania!

Sąd Okręgowy w Warszawie wydał nader ważne orzeczenie, które jest właściwie zwykłym uszanowaniem praw konstytucyjnych obywatela. Podłożem tego orzeczenia była prosta zgoda sprawa przeciw małżonkom Gallusom, którzy potraktowali właściwie wdzierając się do ich mieszkania policję. Gallusowie mieli wyrok eksmisyjny i dwóch policjantów przyszło wyrzucić ich z mieszkania, ale przez pomyłkę przedstawiciele władzy przyszli — o parę dni za wcześnie, gdy termin opróżnienia lokalu był późniejszy. Policjanci zresztą, zainspirowani przez gospodarza do mu, działali bezprawnie, gdyż eksmisję winien przeprowadzić komornik, któremu policja udziela pomocy tylko na specjalne jego żądanie

Gallusowie zatem, wiedzeni więcej instynktem, niż poczuciem prawa, sprawili policjantom srogą kąpiel, poturbowawszy ich bez skrupułów w sposób, pociągający nawet kurację lekarską

Przeciw Gallusom wszczęto groźną sprawę o czynny opór i pobicie osób urzędowych. Sąd Grodzki w pierwszej instancji skazał ich na 2 miesiące więzienia

Obronca oskarżonych zaapelował i uzyskał wyrok, uchylający wyrok uprzedni i uniewinniający oskarżonych

Sąd w motywach orzekł, że obywatel ma prawo bronić nietykalności mieszkania wszelkimi środkami nawet przed policją, jeśli działanie jej jest bezprawne

Ujęcie groźnego ptaszka

Policji naszej udało się przyłapać niebezpiecznego ptaszka nazwiskiem Feliks Sieradzki, lat 24, który poszukiwany jest za różne przestępstwa przez władze sądowe w Gniewie (Mewe). Aresztowany ukrywał się w Chojnicach przy ul. Spichrzowej

Odstawiony do ojczyzny

Odstawiono do Finlandji z Zakładu Poprawczego niejakiego Uno Wickmanna, obywatela finlandzkiego, który przebywał w Zakładzie jako wychowanek. Wickmann opuścił w Gdyni okręt finlandzki, i udał się w głąb naszego kraju, gdzie został przytrzymany za włóczęgostwo. Obecnie odstawiono go do Gdyni, skąd powróci do swego kraju

Dobrze rozpoczął

Sąd Okręgowy w Chojnicach skazał na 2 miesiące więzienia Czesława Wachowiaka z Sępólna który jako praktykant dopuścił się w Urzędzie pocztowym w Sępólnie niedozwolonych „praktyk“, przywłaszczając sobie pieniądze, fałszując książki. Wachowiak był dopiero 3 tygodnie w praktyce

Chować kwity zapłaconych podatków

Zdarza się, że Urząd Skarbowy żąda po raz drugi zapłacenia podatków, a jeżeli podatnik kwitami nie udowodni, że część lub też całą sumę podatku już zapłacił, to samo zapewnienie bez okazania kwitu nie wystarczy i zapłacone już podatki ściągnięte zostaną, jeżeli kwitu nie przedłożą. Zatem chować dobrze kwity podatkowe

Kradzież roweru

W sobotę w godzinach wieczornych skradziono w Pawłowie niejak. Głiszczyńskiemu z Chojnic rower męski nr 258 Złotziej z rowerem zbiegł w kierunku Chojnic

Z Pomorza

Wielki Kack. Katastrofa kolejowa Onegdaj rano o godzinie 3,30 wydarzyła się na nowej linii kolejowej Bydgoszcz — Gdynia katastrofa kolejowa. Wykoleiło się 12 wagonów pociągu węglowego nr 89-88, zdążającego do Gdyni. Zmiażdżony został hamulczy Paprocki Jan z Bydgoszczy, który poniósł śmierć na miejscu, inni urzędnicy kolejowi (hamulczy) zdołali na czas zeskoczyć

Miejsce katastrofy znajduje się kilkanaście metrów od Kacka Wielkiego w wielkiej dolinie na zakręcie, 200 metrów od miejsca, gdzie niedawno temu zderzyły się wagony. Tor cały zabarykowany szczątkami 6 całkowicie strzaskanych wagonów, na boku leży porozrzucony węgiel. Przy opróżnianiu toru zajętych jest dużo robotników, którzy przybyli pociągiem ratowniczym. Prace trwały do późnego wieczora, a ruch kolejowy odbywał się przez przesiadywanie. Na linii Gdynia — miejsce katastrofy kursował specjalny pociąg, który pasażerów przywoził z Gdyni, po przejściu na drugą stronę miejsca katastrofy pociąg zabierał ich w dalszą podróż tak, że przerwy w komunikacji nie było

Przyczyn katastrofy dotąd nie ustalono. Charakterystycznym jest, że wykoleiły się prawie że ostatnie wagony, podczas gdy parowóz i znaczna ilość wagonów przeszły po torze bez przeszkody

Grudziądz Zebranie Kupiectwa grudziądzkiego W piątek, dnia 28 listopada r. odbyło się zebranie Towarzystwa Kupców Samodzielnych i Koła Drobного Kupiectwa w lokalu „Piwiarnia Okocimska“ w Grudziądzu

Po zagajeniu zebrania przez prezesa Towarzystwa Kupców Samodzielnych w Grudziądzu p. Rucińskiego, protokół z ostatniego zebrania odczytał p. Bittner, poczem wygłosił p. Redaktor Leszek-Gustowski z Poznania odczyt pt. „Na fali zdarzeń i zjawisk ekonomicznych“ (Prelegent oświetlił i scharakteryzował te wszystkie przejawy życia ekonomicznego, które pod kątem rozważań socjologii współczesnej, składają się na obecny ogólny światowy kryzys. Mówca konkludując stwierdził, że obecny kryzys nie jest ani lokalny, ani krótkotrwały i że fale tego kryzysu długo jeszcze okresowo zalewać będą cały świat gospodarczy

Ten interesujący, ujęty w piękną formę odczyt, p. Gustowskiego, przyjęto z uzaniem

W dyskusji nad referatem wziął udział Prezes Związku p. Marchlewski, który z właściwą mu znajomością najgłębszych zagadnień gospodarczych, transmitował fale tych zjawisk ogólnego światowego na teren lokalny — polski, a w szczególności pomorski

Obu prelegentów zebrani nagrodzili burzą oklasków

Następnie dyrektor Związku p. Radojewski referował regulamin „Kasy Pośmiertnej“, nasświetlając korzyści, wynikające z tego rodzaju ubezpieczenia

W dyskusji zabierali głos pp. Marchlewski, Szulc, Wojtkiewicz, Kensbock, Krueger i Ondrót

Wszyscy zebrani zgodzili się na to, że założenie tej „Kasy jest konieczne i bardzo pożyteczne. Delegatami na zebranie organizacyjne Kasy Pośmiertnej wybrano pp. Andróta, Kruegera, Rucińskiego i Szulca

Komunikaty Zarządu podali do wiadomości zebranych p. prezes Ruciński i sekretarz p. Bittner. Następnie uskuteczono wybór do Zarządu Koła LOPP, w skład którego weszli jako prezes: p. Szulc, skarbnik p. Czerniak i sekretarz p. Kraśniewski. Do komisji rewizyjnej wybrano pp. Przyborską i p. Sujkowskiego. Postanowiono także wciągnąć do Koła LOPP członków Koła Drobного Kupiectwa

Jako delegatów na uroczystości odsłonięcia pomnika niepodległości w Grudziądzu wybrano pp. prezesa Rucińskiego, prezesa Szulca, Pardona, Kowalskiego i Kensbocka. Delegacja złoży specjalny wieniec

Następnie podał p. sekretarz Bittner do wiadomości zebranych projekt regulaminu dla Towarzystwa Związkowych. Regulamin zatwierdzono

W wolnych głosach zabierali głos pp. Krueger — w sprawie przedłużenia godzin handlu w okresie przedświątecznym, p. Radojewski w sprawie pobierania opłat za awizowanie telefoniczne transportów kolejowych: p. Kensbock w sprawie handlu smalcem; p. Wojda w sprawie odznak członkowskich; p. Ruciński w sprawie kwest na cele społeczne, informując, że kupiectwo grudziądzkie, w myśl obowiązujących uchwał, winno udzielać wszelkich datków tylko na listy, potwierdzone przez Zarząd Towarzystwa Kupców Samodzielnych

Na zakończenie pp. prezes Związku Marchlewski i prezes Towarzystwa Kupców Samodzielnych Ruciński w gorących słowach podziękował p. redaktorowi Gustowskiemu za wygłoszenie odczytu nawiązanie ścisłego kontaktu z Pomorzem i podtrzymanie tradycji ojca jego — zasłużonego działacza na niwie publicystyki handlowej

P. Gustowski podziękował zebrany za tak serdeczne przyjęcie, poczem zakończono zebranie hasłem „Cześć kupiectwu!“

Chrońcie dzieci

oraz dorosłych przed chorobami gardła, anginą i grypą. Właściwie teraz w porze obecnej gdy temperatura i pogoda ulegają stałym zmianom, należy zwracać szczególnie baczną uwagę na zdrowie. Każdy, kto bierze udział w zebraniach, odwiedza teatry lub kina, podróżuje, lub wogóle przebywa w lokalu odwiedzanym jednocześnie przez wiele osób, jak się to dzieje zwłaszcza z dziećmi szkolnymi, powinien od czasu do czasu zażywać pastylkę Panflaviny. Pastylki te, wyróżniające się dobrym czekoladowym smakiem, należy powoli przeżuwać w ustach. Ochronią one nas niezawodnie przed niebezpieczeństwem zakażenia chorobami gardła i grypą. Pastylki Panflavin są do nabycia we wszystkich aptekach

RUCH W TOWARYSTWACH

Bacność Mandolinistki SMP — Dziś o godz. 8-mej wieczorem ćwiczenia. Dyrygentka

Lutnia (Dziś, w poniedziałek lekcja śpiewu dla chóru mieszanego o godzinie 8 wieczorem w szkole. Uprasza się o komplet — We wtorek lekcji nie będzie. Dyrygent

Tow. Mężczyzn Katolików zebranie w poniedziałek 1 grudnia o godzinie 8 wieczorem w salce Konsumu Urzędniczego — Wykład na temat Teresa Neumann z Konnersreuth wygłosi Ks. Kano — Z powodu załatwienia nader ważnych spraw tow. przybycie wszystkich członków konieczne. Zarząd

Aeroplan bojowy bez pilota

Jak donoszą z Londynu, ukazał się tam w dzienniku „Manchester Guardian“ artykuł sprawozdawcy wojskowego dziennika, majora Roberta, który opisuje wynalazek, dokonany przez byłego oficera armji węgierskiej, Kolomana Tihanyi, a mianowicie aeroplan bojowy, który może być kierowany zapomocą fal i nie potrzebuje wcale obsługi ludzkiej.

Aeroplan taki udaje się w pościg za aeroplanem nieprzyjacielskim i gdy się doń zbliży na od powiedni dystans, wyrzuca masę materiałów wybuchowych, które niszczą aparat nieprzyjacielski.

Ponieważ aparat nie posiada kabiny dla ludzi, więc może on lecieć daleko szybciej od innych aparatów, obsługiwanych przez pilotów. Rzuci się on jak orzeł na nieprzyjaciela, który naprzódo usiłuje zmienić kierunek, opuszcza się lub wznosi w górę.

Torpeda powietrzna umieszczona jest w przedniej części aparatu. Najważniejszą częścią aeroplanu bez pilota jest aparat foto - elektryczny, który jest nastawiony w stronę nieprzyjaciela. Gdy atakowany aparat ginie z „oczu“ aparatu fotoelektrycznego, można kamerę znów tak nastawić, by nieprzyjaciel znów był widoczny. Fotoelektryczny aparat działa pomimo najgorszych warunków atmosferycznych: tak samo we mgle, jak i podczas deszczu.

Podobno wynalazca Tihanyi tak ulepszył swój aparat, że działa on nawet bez kierowania nim falami z lądu, automatycznie wyszukując nieprzyjaciela.

Wynalazek ten jest bardzo doniosły. W czasie pokoju bowiem może oddawać wielkie usługi, jeżeli chodzi o wymijanie się aparatów lotniczych w powietrzu, a więc o uniknięcie katastrof.

Tihanyi sprzedał patent tego wynalazku, Anglikom, którzy teraz wykonywują próby i ulepszą ją go.

Powiększenie zwierzostanu w lasach polskich

Polska ustawa łowiecka dziś już wydaje swoje owoce, o czym świadczy zwiększająca się ilość zwierzyny w naszych lasach. Ilość sarn, zajęcy i kuropatw zwiększyła wyniki polowań przedwojennych: ilość sarn przekroczyła 37,000. Powiększyła się też ilość grubej zwierzyny. Jelenie, przetrzebione przez wojnę, odradzają się już teraz bardzo szybko. W samych lasach państwowych ilość ich wzrosła i przekroczyła już 5000. W roku 1918 mieliśmy w Polsce tylko 4 bobry, w r. 1924 liczyliśmy ich już 11 sztuk, w r. 1926 24 sztuk, a dziś przeszło 250. Łoś ginał ostatecznie. Dziś same lasy państwowe mają go do 200 sztuk. Poza tem w lasach polskich zachowały się zwierzęta drapieżne, jak rysie i żbiki, które 10 lat temu kończyły swój żywot. Również rozmnożył się tak rzadki już w

Europie niedźwiedź, którego jak obliczają, jest w przybliżeniu około 150 sztuk na ziemiach polskich.

Kłopoty z papugą, która klnie

Miejski ogród zoologiczny w St. Louis (Stany Zjednoczone) zakupił niedawno piękną i liczną kolekcję papug pomiędzy którymi wyróżniała się jedna z powodu swego wielkiego gadulstwa, która to właściwość uczyniła z niej ulubienicę publiczności a zwłaszcza dzieci — Papuga ta jednak która początkowo używała dość przyzwoitych zwrotów, po pewnym czasie zepsuła się — Nie wiadomo czy przypomniała sobie zapomniany repertuar, czy też nauczona została przez jakiegoś kawalarza, dość, że zaczęła sypać przekleństwami, których nie powstydziliby się — wilk morski — Zarząd ogrodu postanowił niewychowane go ptaka sprzedać i w tym celu umieścił w piśmie odpowiednie ogłoszenia, w których podkreślono wady papugi.

Okazało się jednak, że to, co uważano za wadę, podniosło wartość papugi w oczach wielu osób, które formalnie licytowały się, by zostać właścicielem nieprzyzwoitego gaduły — Ostatecznie papuga przeszła w posiadanie pewnej starej paniny z Missisipi, która telegraficznie zaoferowała sumę tak wielką, że odstraszyła resztę współzawodników.

Uwaga!

Na wielką

Uwaga!

Sprzedaż Gwiazdkową firmy Juljusz Schreiber

Chojnice - Rynek 17

przybyłem

z wielką

karuzelą**dla dzieci**

Nin. proszę zacnych Rodziców z okazji sprzedaży gwiazdkowej korzystać i zarazem przyprowadzić moich małych przyjacieli na przejażdżkę karuzelą.

Zaprasza

Sw. Mikołaj.

Tapety Jak największy wybór
Przeszło 150 gatunków na składzie, od najtańszych do najwykwintniejszych.

Kolekcja okazowa na życzenie. Lisztewki do tapet, szlaki, (borty) szablony, farby, pokesty, lakiery.

Najkorzystniejsze źródło zakupu.

Drogerja i Handel Farb.

Bracia Hubert właśc. Juljan Hubert
Chojnice, Pomorze. Gdańska 18.
Telefon 219. rok zał. 1894.

**Plecaki
ORAZ
walizki**

poleca

**Księgarnia
Dzien. Pomorskiego.**

Ładny pokój

zaraz lub od 1. grudnia do wynajęcia.
Gdzie wskaże eksp. Dz. Pom.

Poszukuje się
stenotypistki
ze znajomością buchalterji,

ewent. stenografji w języku polskim, możliwie i niemieckim.

Oferty z odpisami świadectw, fotografją, podaniem pensji oraz daty wstępu pod adresem
Zakł. Przem. Winkelhausen T. A.
Starogard (Pomorze).

**Agendy dla Handlu
i Przemysłu 1931 r.**
oraz kalendarze terminowe

poleca

„Księgarnia Dziennika Pomorskiego“.

**Karty
do gry**

do nabycia

w księgarni
Dzien. Pomorsk.

Pokój umebl.

zaraz lub później do wynajęcia.

Człuchowska 2.

II. prawo.

KRYSTAŁ — NAJODPOWIEDNIEJSZYM PODARKIEM GWIAZDKOWYM!

Gwiazdka blisko — lecz gotówki brak! | Chcąc mej Szanownej Klienteli dać okazję taniego zakupu kryształu, urządzam w czasie od I. XII. — 6. XII.

wielką sprzedaż wyrobów kryształowych

W tym czasie udzielam 15% rabatu!

Ludwig Rasch

Kielichy, salaterki, talerze z znanych hut jak: St. Louis, Val St. Lambert, Josephinenhütte, Neumann i Co. i innych.